# В "НЕЗАВИСИМІЙ" ЕСТОНІЇ.

**(Сумний шлях естонського пролетаріяту.)**

Слідом за німецькою революцією упала власть німецьких окупантів Естонії. Російська революція освободила Естонію від ярма царизму. Німецька революція освобдила Естонію від власти німецьких і балтійських баронів. Здавалось, настала хвиля, коли працюючий естонський народ міг відітхнути свобідно.

Але се лише так здавалось. 16-го листопада 1918 року тимчасове правительство Естонії заявило на весь голос, що Естонія стала свобідним краєм, що естонським горожанам забезпечена на завсігди свобода слова, преси, зборів, ненарушеність помешканя, найповнійша свобода страйків і союзів.

Естонська буржуазія була тоді слаба, а вплив ідей російської пролетарської революції був дуже сильний. Були основи надіятись, що працюючі маси естонського народу так чи инакше зговорять ся з Совітською Росією. То тут, то там почали орґанізувати ся кадри естонських червоноармійців. Робітники майже всі були настроєні по большевицьки.

Естонська буржуазія, сільські кулаки, котрих звичайно називають сірими баронами і духовенство зразу відчули, що інтересам священної власности загрожує серіозна небезпека. Буржуазна молодіж починає орґанізувати ся. Появляють ся перші відділи білоґвардійських добровольців. З Фінляндії прибувають "лохтарі" (фінляндські білоґвардійці) — сі відпадки людського роду, вихованки білоґвардійського полководця Маннергайма. В грудни появляють ся в ревальські пристані британські воєнні кораблі. Імперіялістична Британія вступає в договір з естонським правительством і стає його покровителем.

Естонська буржуазія віджила. Вона відчула, що сила на її стороні! Червоному мареву соціяльної революції була проголошена боротьба не на житє, а на смерть. Кличем естонської буржуазії стало: після нас хоч і трава не рости, але інтереси приватної власности повинні бути забезпечені!

17-го грудня 1918 року нахальні білоґвардійці розганяють в Ревалю мирну демонстрацію місцевих робітників. Є убиті і ранені. В Нарві фінляндські і етонські добровольці уряджують дійсний погром. В цілім краю проголошуєть ся воєнний стан. Воєнно-полеве судівництво йде повним ходом

На островах Езелі і Монсі (аренбурський повіт) вибухає стихійне повстанє малоземельного і безземельного селянства. Селяни відмовляють ся підчинити ся указови про мобілізацію. Вони не хочуть війни проти "червоних". Повстанє здушуєть ся мірами крайної жорстокости. Загальне число убитих повстанців — 250, не говорячи вже про тих, що зістали засуджені на довголітну тюрму.

На сцену появляєть ся ґенерал-прокуратор Темант, бувший революціонер, тепер ставший катом. Така іронія судьби! Многі з тих, котрі активно брали участь в революції 1905 р., тепер переміняють ся в прислужників буржуазії. Соціял-демократична партія (меншевики) переходить на другу сторону барикади. Вони беруть участь в буржуазнім правительстві і, звичайно, несуть відвічальність разом з своїми буржуазними колеґами за всі жертви білоґвардійського терору. Їх орґан "Соціял-Демократ" проявляє дуже великі здібности в сфері доносів.

На чолі армії стоять білоґвардійські офіцири, перейшовші школи царську і маннергаймську. Коли після проведеня закона про загальну військову повинність національна армія заповнлеть ся робітниками і селянами, в її низах починаєть ся рух. Жовніри домагають ся мира з Сов. Росією. Начальство відповідає на се розстрілами і каторжними засудами. В липні 1919 року в Дорпаті (Юріеві) засуджено на смертну кару 22 жовнірів. І те, що мало місце в Дорпаті, не є одиноким виїмком.

Після рахунку, зробленого комуністичною партією Естонії, від грудня 1918 року до серпня 1920 р. загальне число розстрілених і повішених робітників і селян виносило 2.500 осіб! Ну, а жертв "червоного терору", після найточнійших даних, не було більше 120 осіб.

Не дивлячись на те, що про війну з Совітською Росією давно вже забули, воєнний стан все еще в силі. Все еще видають ся смертні засуди на тих робітників, котрих клясове судівництво уважає шкідливими комуністами або "шпіонами" Совітської Росії. Естонська буржуазія, в союзі з британськими імперіялістами, до якогось часу держить керму державного корабля в своїх руках.

Але пролетаріят Естонії і селянська біднота, не дивлячись на всі страхіття білоґвардійського терору, міцно і тревало обороняють свою справу. Яркий сему доказ — історія професіональних союзів.

Перший зїзд естонських представників професіональних союзів відбув ся в Ревалю 30—31 серпня 1919 року. На зїзді було присутних 412 делеґатів. Меншевики були в незначній меншости (30 делеґатів). Всі решта делеґати були комуністи або співчуваючі комунізмови.

Естонське правительство, зложене з трудовиків і соціялдемократів меншевиків, з сил вибивалось, щоби заволодіти зїздом. За два місяці до зїзду зістав заборонений офіціяльний орґан профсоюзів "Те Хеель". Декотрі з провідників були арештовані. І все таки зїзд великою більшостю голосів заявив ся за большевицькою тактикою. В перший день зїзду ухвалено резолюцію, уривок з котрої ми наводимо:

"Конґрес ставить до ганебного стовпа перед лицем всеї естонської робітничої кляси і всесвітного пролетаріяту соціялістів-ренеґатів, естонських соціял-демократів, котрі продали найліпші ідеали пролетаріяту за міністерські портфелі, стаючи таким робом підручниками буржуазії".

Після принятя сеї резолюції меншевики опустили зїзд.

На слідуючий день було рішено, що "плятформою своєї дальшої політики профсоюзи беруть постанови III. Інтернаціоналу."

Білоґвардійська Естонія в той час воювала з Совітською Росією. Конґрес профсоюзів напятнував сю війну, викрив контрреволюційні мотиви поведеня естонської буржуазії і її соціялістичних прислужників. "Соціялістичне" правительство розігнало зїзд. Руководителі зїзду і декотрі з виднійших діячів ревальського пролетаріяту, разом 102 осіб, зістали арештовані. 75 із 102 були відіслані в напрямі червоного фронту. Російські совітські війська не були попереджені. Броневий потяг ограбив висланих, приказав їм бігом направитись на край ліса. Лише завдяки случайности сей відділ не був розстріляний червоноармійцями. Але 27 осіб, спеціяльно підібраних, зістали розстріляні в Ізборску.

Професіональному рухови був нанесений великий удар. Меншевики думали, що тепер то робітники образумлять ся і "соціялістичному" правительству удасть ся їх прибрати до рук. Але не так-то було.

В цвітни 1920 року в Ревалю зібрав ся Центральний Совіт і на першім своїм засіданю рішив признати постанови першого зїзду профсоюзів. Центральний ревальський совіт домагаєть ся знесеня воєнного стану і права свобідного повороту до Естонії всім сторонникам III. Інтернаціоналу.

30-го липня ревальські робітничі орґанізації проголошують однодневний страйк протесту проти каторжних засудів, виданих на 35-ох комуністів. Робітничий рух оживає. То тут то там відбувають ся вуличні демонстрації. 3-го серпня в Ревалю починаєть ся загальний страйк. Виставлено цілий ряд домагань економічного характеру. Клясове судівництво опять береть ся за роботу. Провідників стали сейчас арештувати. Многих страйкерів примушують працювати буквально під напором грубої фізичної сили.

Провідників союза зелізничників віддаєть ся на розправу воєнно-полевого суду. Їх засуджують в тюрму від 2 і пів до 4 років. 61 членів союза почтових робітників висилаєть ся до Росії. Страйк кінець кінців був здавлений.

Такий сумний шлях естонського пролетаріяту в його боротьбі за права працюючого народа. Великі були його жертви. Його дух загартував ся в боях. І він побідить скорше чи пізнійше.

В. Виненко.

# З ЗЕМЛЇ СЛЇЗ І НЕДОЛЇ.

**Як описує посол Ян Заморскі нужду і терпіня селянського населеня Тернопільщини.**

Посол Ян Заморскі помістив у 336 і 337 числї "Gazet-u Warszawsk-oї" статю під заголовком: "Dlaczego? Urywek z ziemi łez i niedoli". Сю статю подаємо за "Вперед" майже дослівно:

"З кінцем листопада був я, — пише посол Заморскі — в Тернопільщині і вдало ся менї зібрати неперебрані матеріяли людської нужди. Я відбув конференцію з управителем експозитури відбудови осель, зі старостою і представляв положене ґенеральному делеґатови у Львові і міністрам. Про положене тамошнього населеня є уряд як слід поінформований, бо був там недавно премієр Вітос і міністер Нарутович.

Щоби зрозуміти розпучливе положенє населеня, слід пригадати собі, що через 7 років з ряду було галицьке Поділє воєнним тереном. Ріки Стрипа, Серет, Коропець та инші були підставами позицій. Через ті землї переходив кількома наворотами гураган війни і цілими тижнями та місяцями переходили боєві фронти. Потягало се за собою копаня стрілецьких ровів і передних, головних резервових позицій, скріпленя їх деревом з розібраних будинків і обезпечуване їх несчисленною скількістю кільчастого дроту.

Вистарчить сказати, що в невелико му тернопільському повіті живе по нинїшний день **2.800 родин в землянках і вигибають вони з голоду, зимна і пошестних недуг.**

Недавно в селї Маріянка відбув ся похорон **6 замерзлих осіб.**

Є тих жертв дуже богато і нема навіть уряду, якийби з тих сконів спорядив статистику. Австрійські власти евакували тисячі людий з Середниць, Воробіївки, Чернилева мазовецького і ин. Ті люди перейшли ціле пекло бараків в Чехах і Стирії, а коли вернули домів, застали облоги без домів, знарядів і інвентаря — тільки положити ся і сконати на недотованій і поперетиваній безчисленними стрілецькими ровами рідній землї.

Ті, що остали на місці, переходили інвазію російську кількома наворотами, австрійську, пруську, турецьку, болгарську, а по світовій війні українську та большевицьку. Кожді війська забирали коні, худобу, домашну птицю, господарські знаряди. Несчисленні ліси вирубано. Вистарчить сказати, що в самому тернопільському повіті **знищено 105 шкіл.**

Прийшла польська влада. Але уряди відбудови не тільки що не помагали бідакам у відбудові, але перешкаджали їй. Засеквестровано далекі ліси і унято в руки уряду торговлю деревом. Наслідок був сей, що взагалї дерева не було. Люди ставали передімною і жалїли ся, чому Австрія, яка вернула до тих земель і була лише через 5 місяців, достарчила людям трохи будівельного матеріялу, трохи дощок, а Польща за цїлий рік нічого їм не дала? Чому Польща не дбає про польське селянське населенє навіть тільки, о скільки дбала чужа Австрія?

Трета частина ґрунтів лежить облогом. Решту управляєть ся в передпотоповий спосіб ізза браку мертвого й живого інвентаря і навозів.

За української влади лучало ся рідше, за большевицької частїйше, що **нуждарі** й сільські рабівники (?) забирали збіже і инші рільні плоди з **двірських обшарів.**

По повороті польських властий поладнано справу в сей спосіб, що обовязок звороту рільних плодів наложено на всіх мешканців громади від морґа землї. Порядні (!) отже господарі, які нїколи не сплямили (!) своїх рук крадїжю (!!), мають тепер віддавати за злодіїв (!!). Висилаєть ся карні експедиції, які стягають без милосердя від населеня і те, що їм наказано стягнути, і те, що на власну руку стягають для себе. І такий чесний(!) господар, змушений багнетом чи шфірцутою до видаваня снопів за злодїв (!) питаєть ся: "Чому я маю не тільки поносити матеріяльну шкоду, а понадто бути пятнованим польськими властями злодієм?"

Тамтогорічні засїви дали дуже мізерні збори тому, що їх запізно переведено. Богато озимини переорано, инші дають пів корця з копи.

Тимчасом визначено на села так великі контінґенти збіжа, що село Глубічок має дати 23 вагони, село Петриків 13½ і т. д.

Такої скількости не стягаєть ся в Західній Галичині з цілого повіту.

Після закону, мав бути контінґент розложений на дві рати, тепер одначе стягаєть ся все нараз.

В слїд за наказом, іде й кольосаль на гривна і карна експедиція, ще заки минув установлений речинець і заки господар мав час прочитати наказ. На богато селян визначено вищий контінґент, чим їх збори. Мусїли би докупити, щоби сповнити приказ.

Одночасно цофнено цілий полудневий фронт над Збруч і Серет, перенесено 6. армію до Тернополя і закватеривано жовнірів по селах.

Село Загробеля надлюським трудом привело школу до порядку і зараз **закватировано до неї коні і уживаєть ся підлоги на опал. Немолочене збіже стелить ся коням під ноги.**

Просити о зглядн не можна, бо назвуть чоловіка большевиком, або ще гірше.

Підводи реквірують ся постійно. Цїлими тижнями вивозили селяни нечистоту з Тернополя, нагромаджену там від шести років. І те все дїєть ся при малій скількости коний, так, що коли н. пр. в Ходачкові перед війною було 3.000 коний, то тепер нема їх навіть 300. Жовнїр не ходить піхотою. Зістрівши фіру, скидає з неї ладунок і їде собі, де йому захочеть ся.

Від війта в Ігровиці зажадано 53 фір, а коли він заявив, що в цілому селї є тільки 46 возів, **дістав в лице і зареквіровано йому все, що мав.**

Заведено панщину до товченя каміня для направ гостинців. Коли спав сніг і потиснув мороз, кількадесять босих людий не вийшло до примусових робіт. Пігнано їх за се до арешту на голод, зимно й тиф.

Решта коний селянського населеня гине на примусових роботах, хоч військові кінні відділи мають кількакратно разів більше коний, чим людий. Ті коні українського походженя, але се воєнна добича, себто приватна власність жовнірів, до яких держава не може мішати ся.

Всюди впадає в очи брак всякого людського чутя, як у військових властий, так і цивільних.

Якесь лакімство, якась хижацька охота збогаченя рабунком так овладїла представників властий, що Українцї заключають, що Поляки є переконані про конечність зрезиґнованя з сего краю і тому хочуть його перед відходом основно зрабувати.

Офіцир довідуєть ся, що в одному селї, у одної вдови, що живе в землянцї, є з цілого інвентаря одна вівця і він реквірує в зимі вовну. Державній поліції зізволив староста зареквірувати 4 сотнари збіжа на апровізацію в свойому районї, а вона в кождому селї і в кождому присїльку свого району **реквірує по 4 сотнари і пускає на пасок.**

Апровізаційні власти обмежили свою діяльність до вижившленя міст. Тимчасом по селах є принайменше 1/3 часть зарібників, воєнних нуждарів, що не мають що збирати з поля, бо нїчого не засїяли... А про істнованє по селах нуждарів власти не хочуть нїчого чути, тому що ті люди мешкають на селї.

Одна пара чобіт вже не на одну хату, а на кілька господарських загород, не є рідкістю.

В млинї платить ся 7 марок за позволенє, 150 мр. за змелене і в додатку 16 проц. збіжа. Староство зіставляє на папері тільки збіжа, щоби селянин сам міг вижити, а не полишає йому навіть на вигодованя домашної птиці. Годівля свиний не виплачуєть ся, бо військо реквірує по максимальній цїнї. Коров від дав на майже нема.

На людий зруйнованих, бо третої частини господарств майже нема, трета частина піль лежить облогом, насилаєть ся цїлі дивізії власні і чужі на прохарчованє. Жовнїри забирають **збіже на підстілку, реквірують, що попаде в руки, розбирають доми і стайнї на опал.**

Не числячи ся з сим, староство визначує на одно село більший контінґент збіжа, чим західній Галичинї на цїлий повіт.

А нещасні люди кличуть: "Ратунку!" і питають ся, чому так дїєть ся?

А посли тих сторін задають собі ще инші питаня:

Чому викидаєть ся сотки мілїонів на друк і висилане аґітаційних брошур замість дати ті гроші на відбудову і на управу рілї? Чому маємо мілїони на уряджуваня парад, а бракує нам їх на прохарчоване голодних? Чому говорить ся тільки про народ, а в дійсности накидаєть ся народови **неволю і панщину** і не маєть ся милосердя для його недолї та смерти?

Називаєть ся нашу державу народною республикою, а в дійсности є вона державою солдатески та бюрократії, яку можна порівнати тільки зі старинною державою Мамертинів в Сицилії".

## Безплатна електрика в Петрограді.

Большевицькі ґазети доносять, що 7. листопада знесено в Петрограді оплату за електрику.

# "ХУРТОВИНА"

Драматично-Співацький Кружок Укр. Роб. Дому в Вінніпеґу відограв дня 15. січня драму написану С. Черкасенком п. н. "Хуртовина". "Хуртовина" — се одна з найбільших українських штук виставлених сеї зими на сценї Укр. Роб. Дому в Вінніпеґу.

Автор сеї штуки С. Черкасенко вивів на сцену два противних один другому світи: перша і друга дії світ капіталїстичний, де від жиру казять ся і трета та четверта дія — робітничий, де з голоду бажеволїють.

Черкасенко своїм талановитим умом проник у внутрішнє житє богача-капіталїста, властителя копалень (шахтів), проник між його богато, роскішні картини, гравюри, як також проник в самий осередок нужди вуглекопа, в його понуру, з обдертими стїнами хатину і вивів їх перед глядачів на сцену.

Таран, властитель копалень, який поза свої гравюри та картини більше і світа не бачить, який думає, що булки родять ся на вербі, ходить поміж своїми колекціями і, потираючи з задоволеня руки, показує їх свому управителеви Гульбицькому.

"А ви як думали? Сто трийцять тисяч всадив на се зібраня і двайцять літ житя" — хвалить ся він йому.

Але управитель жиє зовсїм иншим духом ніж його хазяїн. Будучи свого часу і сам вільнодумцем, "тоді, як у голові гудів вітер молодости, коли здавало ся так легко перебудувати світ, — каже він, — ми здоровенні ледарі, уважали часом за краще збиратись, балакати і друкувати ідіотські проклямації..."

Але тепер для него вже про се навіть "сором згадати". Він тепер є управителем копалень, які він уважає майже своїми, бо є нареченим дочки властителя, котрого він, так само ненавидить з його гравюрами, і котрого він водить за ніс. І от коли Таран хвалить ся йому, що колекція коштує 130 тисяч, то управитель відповідає, що "на такі гроші можна і нову шахту закласти".

У Тарана крім гравюр і картин є еще викохана в роскошах одинока донька, яка тільки те і робить, що співає, грає, танцює і кохає... Та нещасте в тім, що поруч з тим тихим раєм капіталїста находить ся також і пекло вуглекопів, котре нарушує його, капіталїста, спокій.

З роскішних кімнат капіталїста, від його гравюр, картин, рояля і безжурного щебетаня дочки автор переносить глядачів в нужденну "халупу" вуглекопа Коропа. Сам Коропа пяниця, син його в тюрмі за страйк, старша дочка продає себе штейґерови, який є правою рукою управителя, щоби таким робом втримати свого старого батька при роботї на шахтї. Менші двоє дїтий дївчина і хлопець, не зважаючи на холод і великий мороз ходять вибирати вугля з ґлею. В хатї дїйсне пекло. Вигонячи на роботу плачучих дїтий мати в той же час проклинає старшу дочку за її роспусне житє.

Тим часом з школи приїзджає брат управителя копалень, Андрій, який своїми горячими ідеями вносить своє живе слово між вуглекопів і кличе їх до боротьби за кращу долю.

З приїздом Андрія, тихий рай властителя нарушуєть ся. Мрії Гульбицького про тїснїйше прибране до рук робітників також починають хитати ся. Розпочинаєть ся боротьба між обома братами. Свідком сеї боротьби є і дочка властителя. Слова Андрія заставляють її думати. Вона хоче бачити житє вуглекопів, вона йде на їх зібране, йде до шахти і там зустрічаєть ся з тою страшною нуждою, завдяки котрій її "любий татусьо" мав змогу видавати по 130 тисяч рублів за картини.

Тим часом розпочинаєть ся завзята боротьба між вуглекопами і властителем, чи правильнїйше, управителем. Управитель хитрий, жорстокий і впертий, яким тільки може бути ренеґат, бувший вільнодумець. Він всюди має своїх людий і на початку пробує боротись з робітниками своєю хитростю. Коли його підручний, штейґер, радить вигнати з копалень свідомий робітничий елемент, то управитель каже, що "повигонивши свідомий елемент, ви позбудетесь найкращих, тямких робітників", тому він радить "утворити для них такі умовини, щоб вони були слухняним знарядем в наших руках".

Коли-ж всї хитрощі управителя йдуть на марне і в копальнях вибухає страйк, тодї він спроваджає жовнїрів і в своїй скаженій злобі кричить, що зітре на порох сю "пяну голоту".

На початку страйку повертає з тюрми син Коропа. В тюрму він був кинутий властителем копалень. Повернувши до дому застає сестру свою в обіймах штейґера, менших сестру і брата на морозї вибираючих вугле, батька спившого ся на нїщо і стару матїр в розпуцї. Він попадає якраз на тайне зібране вуглекопів, на котрім обговорюєть ся справа страйку. Він горить бажанем помсти, він кличе не на мирний страйк, не на "тихий шлях боротьби", який він називає "сидїти і морити себе голодовкою", а він кличе до повстаня, до помсти. На всї доводи товаришів, що він керуєть ся не розумом, а серцем, він в розпуцї кричить:

"Розум, розум! Розум спить тодї, як серце розриваєть ся, і очи не бачуть, і уха не чують нїчого... нїчого, крім безлїчі горя і мук. Нехай твій розум вигоїть ту силу болїв, що печуть огнем пекельним її (показує на сестру), тебе, мене. Нехай твій розум верне мені батька-людину, сестру, наші сили, нашу честь... Нї... я не мовчатиму, я не страйкуватиму! Я вигадаю инший страйк, від котрого камінюка заплаче..."

І він "вигадав"! Він насамперед убиває штейґера, якому мстить за свою сестру.

При кінцї пятої дії, робітники приходять до властителя, щоби він пішов на уступки і задоволив їх домаганя. Але сї домаганя Гульбицький рішив "задовольнити" при помочі жовнїрів. Марія, дочка властителя, яка всїми силами хоче допомочи робітникам, і всї розпучливі просьби котрої розбивають ся об холодну і жорстоку волю управителя, — падає перед своїм батьком на колїна і просить:

"Тату! не будь-же катом, коли хочеш, щоб я тебе хоч трішечки поважала. Зрозумій-же, що твоя незгода вирие між нами безодню, що я втїчу від тебе світ-за-очи, вирву тебе з свого серця".

В ту мить роскішні покої властителя освітлюють ся заревом пожару. Се горять копальнї.

"Спізнили ся" — відповідає Марія на слова батька, який каже до управителя:

"Задовольнїть їх, будь ласка, та дайте менї спокій".

На дворі лютує огонь і буря. Властитель Таран безсило сидить на канапі. Марія стоїть перед ним на колїнах і говорить до него:

"Се — хуртовина. Чуєш, як вона лютує?... Вона жорстока, невблаганна... Не треба йти супроти неї, бо вона все змітає... Але вона минає, минає і все на світї. Вона щезне, і прийде гарний, солодкий, бажаний спокій. Не спокій домовини, нї, а той найкращий спокій, коли людина на руїнах свого минулого, без ваганя, без зневіря, з міцною вірою в будуччину, почне будувати своє нове житє... І ми його збудуємо, тату... Ми більше не помилятимемось... Люди будуть щасливі і ми з ними..."

Двері відчинились і на порозї появив ся Максим, син Коропа, з револьвером в руцї.

"Тобі чого? ти хто?..." — питає Таран.

"Хто я? хіба не пізнали?... Я прийшов поквітуватись за торішнє".

При тих словах стріляє в Тарана, дочка кидаєть ся, щоби захистити батька, але куля Максима пронизує її і вона падає убита.

Такий приближний зміст драми "Хуртовина".

Се є перша так глубока змістом і широтою розмаху драма, виставлена колибудь на сценї Укр. Роб. Дому в Вінніпеґу.

Що до технїчної постанови, то як звичайно водить ся між аматорами любителями, були деякі дефекти, але були сцени, котрі сильно вражали глядача. Найслабше випали дві перші дії. Головна хиба була та, що декотрі аматори не знали добре роль на память і очікували на суфлера. Місцями за тихо говорили.

Трета дія в хатї Коропа випала досить добре, лише на почтку, роблячи за сценою бурю, ("Хуртовину") за дуже богато робили шуму. Такі цікаві слова дїтий Коропа, присутні майже не чули. Шахта випала досить добре. Гарне враженє викликала нова, спеціяльно роблена для сеї штуки, сценерія. По грі аматорів видно було, що вони приложили богато старань, взявши на увагу трудність постанови такої великої штуки.

Найважнїйша і найтяжча з жіночих роль була роля Марії дочки Тарана. Марія грала дуже добре, лише що захрипла, тому сміх не вдавав ся. За те в останній дії Марія завоювала публику. І коли вона зістала убита, то між виходячими з галї людьми чути було замітки такого змісту:

"І пощо було її убивати. Того, хто за ними обставав то щей убили. Чому не убили управителя?"

Щоби говорити про всї инші ролї аматорів, прийшлоб ся забрати много місця. Жіночі ролї були виконані добре. Причина сему була та, що женщини знали добре ролї на память. З мужеських роль: Таран грав добре, о скільки він мав місця до попису в сїй ролї. Гульбицький місцями не, дописував через незнанє ролї. А роля Гульбицького — се одна з найважнїйших. Андрій був добрий, але за скоро говорив, тому много слів губило ся.

Гуртові сцени випали, як в хатї Коропа, так і в шахтї досить добре. Єсли і були які дефекти, то варто, щоби на другий раз режісер звернув на них свою увагу і поправив.

Драма ся буде виставлена еще раз в суботу 29. січня, на третий день Загальних Річних Зборів Укр. Роб. Дому. Укр. робітники Вінніпеґу повинні не тратити йагоди побачити сю штуку, бо такі вистави як "Хуртовина" — рідкість не тільки на сценї в Вінніпеґу, але і на українській театральній сценї взагалї. Ся штука — лекція нашого власного житя.

Аматорам бажаю, щоби на другий раз вивчили ліпше ролї і поповнили ті недостачі, які були підчас гри пораз перший. Було-б добре, щоби на будуччину не гонились за частим поставленем штук, але щоби виставляли такі штуки, які найбільше підходять під теперішний час. С.

## Кара... за внесенє зажаленя до польського міністерства.

Управитель староства в Богородчанах, Курись, зняв при помочи жандармерії бляшаний дах з будинку "Просвіти" в Богородчанах та покрив ним будинок повітової ради. Тому що будинок "Просвіти" в Богородчанах без даху почав нищити ся та розпадати ся, вніс головний виділ т-ва "Просвіта" у Львові, як власник сего будинку, зажалене до ґенерального делеґата Ґалецкого, а коли се остало ся без відповіди, друге зажалене до варшавського міністерства внутрішних справ з належним представленем вчинку управителя богородчанського старости Курися.

У відповідь на се львівська дирекція поліції покарала в пятницю, 10. грудня м. р. на підставі "прігельпатенту" гривною по 140 марок голову головного виділу т-ва "Просвіта" радника Кивелюка і секретаря д-ра Брика "за острий тон жалоби до варшавського міністерства".

Сама справа знятя даху з "Просвіти" чекає ще поки що мериторичного полагодженя, а будинок непокритий розлїтаєть ся.

## Стягають війтів!

"Вперед" з 21. грудня доносить:

До Львова прибули деякі партії війтів зі східногалицьких повітів на конференцію з польським премієром Вітосом. Сам премієр має прибути щойно в четвер, коли позволить йому стан здоровля. Війтів стягають староства, не даючи їм близших інструкцій.

Має се бути заініціована старостами акція за заявленем громад втіленя Східної Галичини до Польщі.

## Реквізиція української ґімназії в Яворові.

З Яворова доносять: В недїлю прийшла до ґімназійного будинку комісія з польським майором і поновно зареквірувала будинок української ґімназії для польського війська. До середи має бути опорожнений будинок. Забрано всї кімнати, навіть конференційну салю. ("Вперед".)

# ЇДЬТЕ НА ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ УКР. РОБ. ДОМУ.

**ДО ФІЛІЇ, ВІДДІЛІВ, ТОВАРИСТВ І ПООДИНОКИХ ЧЛЕНІВ УКРАЇНСЬКОГО РОБІТНИЧОГО ДОМУ.**

**Дорогі Товариші!**

**Отсим повідомляємо Вас, що річні загальні збори Українського Робітничого Дому в Вінніпеґу відбудуть ся в днях: 27-го, 28-го і 29-го СІЧНЯ, 1921 РОКУ.**

**ПРОГРАМА ЗБОРІВ:**

1. **Отворене загальних зборів.**
2. **Вибір президії на час зборів.**
3. **Провірене повномочій делеґатів і принимане нових членів.**
4. **Принимане пропозицій делеґатів.**
5. **Справоздане заряду і функціонарів Укр. Роб. Дому.**
6. **Вибір комісій.**
7. **Справа органу Укр. Роб. Дому.**
8. **Справа школи при Укр. Роб. Домі.**
9. **Справа філій і відділів Укр. Роб. Дому на провінції.**
10. **Ревізія статута Укр. Роб. Дому.**
11. **Справоздане комісії і порішене їхніх резолюцій.**
12. **Вибір заряду і контрольної комісії на 1921 рік.**
13. **Внески на добро Укр. Роб. Дому.**
14. **Замкнене зборів.**

**Заряд Укр. Роб. Дому в Вінніпеґу запрошує на сї річні загальні збори всїх членів Стоваришеня Укр. Роб. Дому в Канаді і Америці, взяти в сих зборах як найчисленнїйшу участь, щоби спільно в нарадах над справою сеї Робітничої Інституції обговорити і вирішити всї питаня поданої висше програми. Крім того на зборах будуть порушені також і инші питаня загально робітничого характеру.**

**З товариським привітом,**

**ЗАРЯД.**